

Flere af de faldskærmsfolk og modstandsfolk, som vi skjulte på Hvidsten, blev taget af tyskerne, og de, der ikke nåede at tage ampullen, kom under tortur. En af dem havde altså ikke styrke til at modstå.

Tulle Fiil beretter om, hvordan hun og hendes søster Gerda fjorten dage efter, at dødsdommene var blevet eksekveret, blev ført fra Vestre fængsel til Tyskland. Hele tiden blev de holdt adskilt og fik kun sjældent lejlighed til at tale sammen. Første station på vejen var et fængsel i Kiel, hvor der en af de første nætter blev luftangreb. Det varede i fire timer, og det var, som om helvede var sluppet løs. En bombe faldt i fængselet, ikke langt fra hvor Gerda sad. Døren ind til hendes celle blev revet op, men hun blev siddende. Uden Tulle ville hun ikke flygte, og hvor skulle hun for resten flygte hen?

Fra Kiel gik turen videre til Bülzow.

- En dag fik jeg besøg af den danske sømandspræst i Hamburg, pastor Boas, fortæller Tulle Fiil. Han fortalte mig, at Gerda var blevet løsladt som følge af mors utrættelige ansøgninger om benådning, og han fortalte mig i øvrigt gode nyheder om de allieredes fremrykning.

Den 4. november blev jeg ført videre til tugthuset i Cottbus. Her blev mit eget tøj taget fra mig, og jeg blev for første gang iført fangedragt. På grund af illegale meddelelser, jeg havde fået, vidste jeg, at Pie Baastrup Thomsen fra Århus, Monica Wichfeld og Grethe Jensen, også fra Århus, måtte være et eller andet sted i bygningen. Jeg delte celle med fem norske modstandskvinder, men en dag var der en fangevogterske, som i største hemmelighed lodsede mig ned til mine landsmænd. De var der alle tre sammen med en fjerde dansk pige, der hed Alice. Et stykke tid efter fik jeg lov at flytte ind til dem, og da der var gået tre måneder, blev vi udskrevet til arbejde på tugthusets gasmaskefabrik. Arbejdet følte som en afveksling i den daglige fængsels-trummerum, og vi gjorde, hvad vi kunne, for at bidrage til tyskernes nederlag ved at lave så mange huller i maskerne, som vi kunne komme af sted med, uden at det blev opdaget.

Men sygdomme som følge af sulten og de frygtelige sanitære forhold begyndte at hæрге. Vi fik fnat og lus, og tyfus og tuberkulose fik mange til at bukke under. Fru Wichfeld blev døds-syg. Den smule vand, vi fik til at drikke, kunne umuligt slå til, hvis vi også skulle vaskes.

Omkring 1. februar nåede russerne frem til Cottbus, og vi blev i største hast kommanderet ud af fængselet og ind i nogle kreaturvogne, som skulle føre os til Waldheim ved Leipzig. Det var grufuldt, og det var her, fru Wichfeld fik sit knæk. Kort efter døde hun.

I to døgn stod vi tæt stuvet sammen i de frygteligt snavsede kreaturvogne og forsøgte at holde hinanden oprejst ved at klamre os til hinanden. Nogle sank udmattede sammen i deres egen af-føring, men de kvindelige fangevogtere stænkede dem blot i hovederne med lidt vand. Vi andre blev også »læsket« på den måde, og den eneste »mad«, vi fik, var nogle humpler tørt rugbrød. Og vi frøs forfærdeligt.

Der er visse oplevelser fra disse frygtelige måneder i Tyskland, der står særlig klart i erin-dringen. Smukke oplevelser med mennesker, man mødte, og navnlig husker jeg juleaften i cellen i Cottbus.

Vi havde stjålet to gulerødder og havde sparet to stykker rugbrød sammen. På cellebordet havde vi lagt et lille, skåret spejl, omgivet med hvide trævler, som vi havde pillet ud af vore lagner, og så sang Pie, Grethe, Alice, fru Wichfeld og jeg vore danske julesange.

I Waldheim blev vi blandt andet sat til at plukke fjer i cellen, men vi bestilte så lidt som muligt og gav os i stedet til at spå hinanden i kort. En tysk pige, der havde fået en helt meningsløs dom på fem år, fordi hun havde elsket en franskmænd i fem minutter, spåede mig, at jeg snart ville komme ud på en lang rejse, men først ville der ske mig noget andet glædeligt, sagde hun.

Den næste dag kom pastor Boas ind til os danske piger. Mens han stod og talte med den tyske fangevogterske, så han hele tiden sit snit til at aflevere nogle hastige sætninger til os på dansk, og på den måde fik vi at vide, at Bernadottebusserne var på vej.

Et par dage efter blev vi kaldt ind til en tysk

præst. Han blev nøje overvåget af en fangevogterske, og med barsk stemme kommanderede han os ned på knæ. Men så hviskede han til os, at han havde noget til os fra det danske gesandt-skab og bad os om at åbne munden, hvorefter han gav os hver en skefuld levertran. Det virkede fuldstændig komisk, og vi pjankede, som om vi var berusede, da vi kom tilbage til cellen.

Mens vi sad i Cottbus, morede vi os også med at lave en slags spiritistiske seancer. Det foregik på den måde, at vi skrev hele alfabetet op på et stjålet stykke papir og stillede et skåret vandglas på midten. Så lagde vi alle sammen finger-spidserne på glassets kant, og den første gang, vi prøvede, spurgte Pie:

- Hvem skal vi spørge om, hvordan det går på fronten?

Og så pludselig begyndte glasset at fare hen over papiret:

- I skal spørge mig Josef, lød svaret, I skal ikke spørge Tuller, for det er min oldefar, og han er gammel og grå.

Det lød som det rene nonsens, og jeg tror nok, vi havde hinanden mistænkt for at lave numre. Men ikke desto mindre viste det sig siden, at Josef havde givet os korrekte svar. Når han ellers gad. Vi måtte altid pænt spørge ham først, om han ville svare os. Det var langt fra altid, at han var i humør til det.

Den tyske kvindes spådom om, at jeg ville komme ud på en rejse, gik meget hurtigt i opfyldelse. Den 10. april om eftermiddagen kom de hvide Bernadottebusser, og pludselig fandt vi os selv stående udenfor. Frie. En sygeplejerske, som jeg siden erfarede, var Bernadottes niece, Margaretha, gav os en Røde Kors pakke, og så gik det ellers i en fart ud til busserne. Samme nat blev der et frygteligt bombardement af Leipzig, og tyskerne var panikslagne. Deres militærkolonner kørte ind imellem Røde Kors busserne for at dække sig. Undervejs nordpå samlede vi fanger op, og en morgen vågnede jeg ved, at de hvide busser holdt stille i en skov. Vi lå og lyttede til fuglesangen. Det var som et mirakel, og da vi kom ud, var hele skovbunden fyldt med anemoner. Sygeplejerskerne havde på lange borde dækket op til os med ferskener, pærer, kakao og andre former for fødevarer, som frygteligt udmagrede mennesker kunne tåle at spise. En gammel nordmand stod foran mig:

- Nej, sagde han, det er ikke sandt. Og så be-svimelede han.

Så snart vi kom over grænsen, ringede jeg til mor. Hun havde utrætteligt kæmpet for at få mig hjem, og selv om den daværende direktør for Dansk Røde Kors, Helmer Rosting, havde ringet og fortalt hende, at jeg var på vej, turde hun ikke tro, at det virkelig var sandt.

Men Tulle Fiil kom hjem til Hvidsten, og her hørte hun den 4. maj om aftenen frihedsbudskabet.

- Jeg husker, at jeg sad og betragtede en gæst i skænkestuen, en af landevejens farende svende, fortæller hun. Pludselig lød frihedsbudskabet i radioen, og så erindrer jeg intet om, hvad der skete den næste halve time. Først da telefonen ringede, kom jeg til mig selv igen. Det var pastor Christensen i Spentrup: »Der er gudstjeneste i kirken nu,« sagde han. Og i det samme kom en slagtermester fra Spentrup, der havde været mor en meget stor støtte i den svære tid, ind ad døren: »De skal med mig,« sagde han, og så tog han mig på stangen og cyklede af sted. Undervejs blev vi standset af en ung tysker med fingeren på aftrækkeren. Han anede ikke, hvad der var sket, og i en fart sprang vi af cyklen. Gud ske lov. Ellers var vi næppe kommet levende frem til Spentrup kirke. Den var stuvende fyldt med mennesker, ligesom da meddelelsen om henrettelsen den 29. juni året i forvejen var nået frem til Hvidsten. Også dengang indkaldte pastor Christensen til gudstjeneste, og lige siden har vi på denne dato holdt en kort højtidelighed i kirken.

Der er nogen, der har antydnet over for mig, at vi kunne takke begivenhederne under besættelsen for, at Hvidsten kro er blevet så kendt, slutter Tulle Fiil. Jeg svarer dem altid, at nok er vi blevet kendt på grund af alt det, der skete dengang, men den største begivenhed i Hvidsten kros historie var alligevel den sommerdag i juni 1938, da mor med stor succes første gang klarede at have 1100 til spisning. ■